

Häme ihanteellinen asuinympäristö

Kaupunkiympäristöt ovat synnyttäneet mielikuvan, että suurin osa ihmisistä asuu kerrostaloissa. Tosiasiassa koko maan nykyinen asuntokanta on suurimmaksi osaksi pientaloja. Hämeessä ja erityisesti Lounais-Hämeessä omakotitaloissa asuu suhteellisesti enemmän ihmisiä kuin keskimäärin muualla Suomessa.

Uusi asuntorakentaminen tiivistää taajamia ja laajentaa niitä reunoiltaan. Hämeen liiton valmisteleman Kanta-Hämeen maakunta-kaavan ja kuntien kaavoituksen yhteisellä tulevaa kehitystä pyritään ohjaamaan siten, että nykyiset asuntoluokat säilyttäisivät viihtyisyytensä ja uudet liittyisivät luontevasti vanhoihin taajamiin. Tavoitteena on toimiva ja taloudellinen yhdyskuntarakenne.

Kaavoituksella tehtävät maankäyttöratkaisut vaikuttavat sekä Hämeen nykyisten että tulevien asukkaiden elämään monin tavoin. Maankäytöllä luotavia hyvän asuin ympäristön edellytyksiä on useita: liikennöinti työpaikoille ja palveluiden pariin, riittävä määrä viheralueita, ympäristöhäiriöitä aiheuttavien toimintojen sijoitus tarpeeksi etäälle asutuksesta.

Asuntorakentamisen huippu oli Hämeessä viitisentoista vuotta sitten, jolloin maakuntaan rakennettiin yli 2 500 uutta asuntoa, puolentoistasataa jokaista kuntaa kohti. Parin seuraavan vuosikymmenen aikana rakennettaneen keskimäärin 1200 asuntoa vuodessa. Sekä nykyisessä että tulevassa asuntorakentamisessa omakotitalo on vallitseva talotyyppi.

Hämeen kuudentoista kunnan nykyisestä runsaasta 165 000 asukkaasta puolet asuu Hämeenlinnan seudulla ja loput suunnitellun puoliksi Riihimäen ja Forssan suunnalla. Kahden vuosikymmenen kuluttua Hämeessä pitänee kotiaan enemmän kuin janakkalallinen uutta väkeä. Vuonna 2020 ennustetaan väkiluvun nousseen yli 180 000 hengen.

Väestönkasvua enemmän uuden asuntorakennusmaan tarpeeseen vaikuttavat asumistapojen muutokset.

Keskivertosuomalaisella on nyt käytössään alle neljäkymmentä asuinieliötä, kookkaan yksion verran. Parinkymmenen vuoden aikana asumisväljyys nousee liki viiteenkymmeneen neliöön: jokaiselle meistä yksi huone lisää. Samanaikaisesti ennustetaan perheiden pienenevän ja keskimääräisen ruokakuntakoon putoavan alle kahden.

Uutta asuntorakennusmaata tarvitaan tukevaisuuden Hämeessä runsaasti. Se, missä tahdissa ja järjestyksessä nyt kaavoituksella varattavat asuntoluokat toteutuvat, on vaikeammin ennustettavissa. Tähän vaikuttavat esimerkiksi elinkeinoelämän, työpaikkatarjonnan ja joukko liikenteen kehitys sekä yksittäisten kuntien toimet.

Suurin osa tulevasta asuntorakentamisesta sijoittuu nykyisten taajamien tuntumaan. Rakentamisen tapana näyttää niin maalla kuin kaupungeissakin menevän aikaisempaa pienipiirteisempään suuntaan, mikä on hyväksi ympäristön viihtyisyydelle ja ihmisten hyvinvoinnille.

Kerrostaloilla on jatkossakin paikansa erityisesti kaupungeissa, mutta niidenkin olemukseen perätään uutta ilmettä. Asunnon lisäksi tärkeäksi on nousemassa lähiympäristö: asukkaat haluavat pihosta ja kaduista viihtyisiä, puistot ja hyvät näkmät ovat arvossaan. Hyviä urbaaneja asuinalueita on syntymässä esimerkiksi Hämeenlinnan keskustarantojen tuntumaan.

Vaihtoehtona perinteisille kerrostaloille ovat kaupunkisuunnittelijat viime vuosina kehilleet tiivistä ja matalaa asuntorakentamista. Tästä ensimmäinen kiinnostava esimerkki Hämeessä rakennetaan Forssan keskusta, Loimijoen rantojen tuntumaan. Kolmen vuoden päästä pidettävistä Hämeenlinnan asuntomessuista voi odottaa seuraavaa korkeatasoisen pientalorakentamisen lippulaivaa.

Perinteiset omakotialueet pitävät pintansa jatkossakin. Niitä rakennetaan lähinnä nykyisten taajamien reunamille.

Monissa Hämeen pienissä kunnissa on viime aikoina innostuttu etsimään paikallisiin oloihin sopivia asuntorakentamisen malleja. Kalvola kehittää puupihaa ja Ypäjä ratsukartanoa, Tuulos satsaa peltonäkymien säilymiseen asuntoluokien tuntumassa. Humppilassa kunta rakennuttaa avaimet käteen -omakotitaloja.

Maaseutuasumista kehitetään Hämeessä monella suunnalla. Kylien täydennysrakentaminen on paikallaan, jos liikenteellinen sijainti on hyvä, jos uudet talot tekevät kunnal-

listekniikan kannattavaksi ja jos uusien perheiden myötä maaseudun koulut ja kaupat pysyvät toiminnassa. Luonnollisesti vanhat asuinrakennukset on mielekästä pitää käytössä.

Häme on asuinympäristönä monin tavoin ihanteellinen. Maakunnan sisäiset ja ulkoiset liikenneyhteydet ovat hyvät, asuntojen hintataso kohtuullinen, palvelu-, työpaikka- ja harrastustarjonta monipuolinen. Ihmiset kokevat elinympäristönsä turvalliseksi ja arvostavat luonnon ja kulttuurin läsnäoloa maisemassa.

Kaikesta olemassa olevasta hyvästä huolimatta Hämeen asumisolujen kehittämisessä riittää haasteita: vanhaa on hoidettava, uutta on rakennettava.

Hämäläisen asumisen perinne jatkuu parhaimmillaan modernina mutta vanhaa kunnioittavana rakennustapana. Hyvällä suunnittelulla voimme tehdä Hämeestä vieläkin paremman asumisen maakunnan.

Oma koti on Euroopan rakennusperintöpäivien teemana 10.-12.9.2004.

MINNA SEPPÄNEN
Kirjoittaja on arkkitehti SAFA, Hämeen liiton maakunta-arkkitehti ja Hämeen arkkitehdit SAFA, puheenjohtaja.